

Strasbourg, 6. novembra 2020.

**SAVJETODAVNO VIJEĆE EVROPSKIH SUDACA
(CCJE)**

Mišljenje CCJE-a br. 23 (2020)

**Uloga udruženja sudaca
u jačanju sudijske neovisnosti**

I. Uvod

1. Savjetodavno vijeće evropskih sudaca (CCJE) je, u skladu sa mandatom koji mu je dodijelio Komitet ministara Vijeća Evrope (VE), pripremio Mišljenje o ulozi udruženja sudaca u podršci sudijske neovisnosti.
2. Ovo je mišljenje pripremljeno na osnovu prethodnih mišljenja CCJE-a, Magne Carte sudaca CCJE-a (2010.) i relevantnih instrumenata Vijeća Evrope, posebno Evropske povelja o propisima za suce (1998.) i Preporuka Vijeća ministara, VE, CM / Rec (2010)12 o sucima: Neovisnost, učinkovitost i odgovornosti i CM / Rec (2007)14 o pravnom statusu nevladinih organizacija u Evropi, Izvještaj Evropske komisije za demokratiju putem zakona (Venecijanska komisija) o slobodi izražavanja sudaca (CDL-AD (2015) 018), Zajedničkim smjernicama o slobodi udruživanja Venecijanske komisije i OESS-ovog Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (OESS / ODIHR). Također je uzeo u obzir UN-ova osnovna načela o neovisnosti sudstva, Bangaloreske principe ponašanja sudaca, Univerzalnu povelju suca Internacionalne asocijacije sudaca, izvještaj posebnog izvjestioca UN-a za prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja od 21. maja 2012. (A / HRC / 20/27) i treći izvještaj posebnog izvjestioca UN-a o neovisnosti sudaca i advokata od 24. juna 2019., koji se bavi ostvarivanjem slobode izražavanja, udruživanja i mirnog okupljanja sudaca i tužitelja.

3. Mišljenje također uzima u obzir odgovore članova CCJE-a na upitnik o ulozi udruženja sudaca u pružanju podrške sudijskoj neovisnosti, kao i rezime ovih odgovora i prethodni nacrt mišljenja koji je pripremio ekspert, kojeg je imenovalo Vijeće Evrope, sudac Gerhard REISSNER¹.

II. Obim mišljenja

4. U 12 od 35 država članica, koje su odgovorile na upitnik, postoji samo jedno udruženje sudaca. U većini ovih država članica postoji više od jednog udruženja.
5. Istraživanje je pokazalo da u državama članicama postoji velika razlika između udruženja sudaca. Uslovi za članstvo su različiti, ciljevi se razilaze, a značajno se razlikuju veličina i reprezentativnost.
6. Neka su udruženja otvorena samo za suce određenog sudskog nivoa, npr. suci Vrhovnog suda ponekad imaju zasebno udruženje. Druga su sastavljena od sudaca određene specijalizacije. Najčešća udruženja ove vrste su zasebna udruženja sudaca upravnih sudova. Postoje i udruženja žena sudaca². Međutim, u većini slučajeva udruženja dopuštaju svim sucima da postanu njihovi članova.
7. Članstvo u svim tipovima udruženja je dobrovoljno. Zbog toga veličina udruženja, što se tiče broja članova može biti vrlo različita i - što je još važnije - reprezentativnost udruženja se znatno razlikuje u pogledu omjera sudaca koji su članovi udruženja u odnosu na sve suce koji bi mogli biti članovi tog udruženja.
8. Udruženja sudaca mogu imati pravnu osobnost. Većina njih osnovana je na osnovu zakona o udruženjima. Ona također mogu postojati i kao neformalne grupe sudaca.
9. Sva udruženja sudaca čine mrežu i platformu za razmjenu i komunikaciju između svojih članova. Glavni ciljevi velike većine udruženja su promoviranje i odbrana neovisnosti sudaca i vladavine prava kao i zaštita statusa i primjerenih uslova rada sudaca. Ostali važni ciljevi su obuka sudaca, etika sudaca i doprinos reformama u pravosuđu i zakonodavstvu.
10. Za potrebe ovog Mišljenja, udruženja sudaca su autonomne neprofitne organizacije sa ili bez pravne osobnosti, sastavljene od članova koji se dobrovoljno prijavljuju u njihovo članstvo.
11. U većini udruženja članstvo je otvoreno za suce i ono u većini slučajeva uključuje i penzionirane suce. U nekim udruženjima, sudski pripravnici i sudski savjetnici također mogu postati članovi. Tužitelji u nekim udruženjima također mogu biti članovi sudskih udruženja, posebno ako postoji zajednički sistem napredovanja sudaca i tužitelja.

III. Internacionalni i evropski okvir

12. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima³, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (ICCPR / MPGPP)⁴ i Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava

¹ Sudac REISSNER je bio predsjednik CCJE-a između 2012. - 2013. i dugogodišnji član radne grupe CCJE.

² Postojanje udruženja žena sudaca prijavile su Bosna i Hercegovina, Italija, Slovačka, Ukrajina i Ujedinjeno Kraljevstvo.

³ Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima koju je usvojila Generalna skupština UN-a 10. decembra 1948., član 20/1.

⁴ Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima koji je usvojila Generalna skupština UN-a 16. 12. 1966.

i osnovnih sloboda (ECHR / EKLJP)⁵ svakom osiguravaju pravo udruživanja, to jest pravo da osnuju i da se učlane u udruženja.

13. Suci, jednako kao i svi pojedinci, uživaju ova osnovna prava, kako su ona zaštićena spomenutim dokumentima⁶. Ostvarujući vlastito pravo na slobodu mirnog okupljanja, suci trebaju imati na umu svoje odgovornosti i izbjegavati situacije koje bi se mogle smatrati nespojivima s autoritetom njihovog položaja ili koje su u neskladu s njihovom dužnošću da budu i da se dožive kao neovisni i nepristrani⁷.
14. Pravo na udruživanje nije samo u osobnom interesu suca. Što se tiče sudaca, ovo je pravo u interesu i cijelog pravosuđa. Pravo udruživanja sudaca izričito je priznato UN-ovim Osnovnim načelima za neovisnost sudstva⁸, Bangalorskim načelima sudskog ponašanja⁹ i Univerzalnom poveljom sudija¹⁰.
15. U Evropi je pravo na osnivanje udruženja sudaca utvrđeno 1998. Evropskom poveljom o propisima za suce¹¹ i 2010. Preporukom (2010)12 Odbora ministara Vijeća Evrope o sucima, neovisnost, djelotvornost i odgovornosti (Preporuka (2010) 12)¹² i Magna Carta sudaca CCJE-a (osnovna načela)¹³. Evropska povelja naglašava doprinos sudijskih udruženja u odbrani prava koja sucu pripadaju na osnovu njegovog položaja. Preporuka (2010) 12 to potvrđuje i definira najvažniji element sudijskog statusa – neovisnost, te ističe kao dodatni zadatak sucima, promoviranje vladavine prava. Magna Carta sudaca definira ovaj cilj kao "odbranu misije koje suci imaju u društvu". Takva se kretanja mogu vidjeti i prilikom analize ciljeva udruženja sudaca, koji se danas sve više i više uz status sudaca podjednako fokusiraju na jačanje svijesti o podizanju poštovanja prema vladavini prava.

IV. Obrazloženje i ciljevi sudijskih udruženja

16. Suci su kamen temeljac onih država koje su izgrađene na demokratiji, vladavini prava i ljudskim pravima¹⁴. Logična je posljedica ove uloge, kako je određuju navedeni evropski dokumenti (koji postavljaju standarde), a statuti mnogih sudijskih udruženja izražavaju kao dva najvažnija i centralna cilja: 1) uspostavljanje i odbrana neovisnosti sudstva, 2) njegovanje i poboljšanje vladavine prava. Oba cilja jačaju učinkovitost poštivanja osnovnog prava na pošteno suđenje pred neovisnim i nepristranim sudom, kako je ono utvrđeno u članu 6. EKLJP-a.
17. Prvi cilj udruženja sudaca je uspostavljanje i odbrana neovisnosti što, između ostalih faktora koji brane suce i sudstvo od bilo kakvih povreda neovisnosti, podrazumijeva pronalaženje dovoljnih sredstva i uspostavljanje zadovoljavajući radni uslovi, adekvatne naknade i socijalnu sigurnost, odbacivanje nepravedne kritike i napada na sudstvo i pojedine suce, uspostavljanje, promoviranje i provođenje etičkih standarda te zaštitu od diskriminacije i rodne neuravnoteženosti.

⁵ Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP) (od 4. 11. 1950.), član 11/1.

⁶ Mišljenje CCJE-a br. 3 (2002) o načelima i pravilima kojima se uređuje profesionalno ponašanje sudaca, posebno o etici, nespojivom ponašanju i pristranosti, stav 27.

⁷ Usporediti i s trećim izvještajem posebnog izvjestitelja UN-a o neovisnosti sudaca i odvjetnika u ostvarivanju slobode izražavanja, udruživanja i mirnog okupljanja sudaca i tužitelja, 24. 06. 2019., Preporuka 107.

⁸ Osnovna načela Ujedinjenih nacija o neovisnosti sudstva (odobrila ih je Generalna skupština 29. 11. 1985), stav 9.

⁹ Bangalore načela sudskog ponašanja, načela 4-6.

¹⁰ Univerzalna povelja sudaca (usvojio IAJ 14. 11. 2017.) član 3/5.

¹¹ Evropska povelja o propisima za suce: načela 1.7 i 1.8.

¹² Preporuka (2010) 12, stav 25.

¹³ CCJE Magna Carta sudaca (osnovna načela) (17.11.2010., stav 12.)

¹⁴ U vezi s ulogom pravosuđa, vidi Mišljenje CCJE-a br. 18 (2015) o položaju pravosuđa i njegovim odnosima s ostalim državnim moćima u modernoj demokratiji.

18. Drugi je cilj udruženja sudaca je promoviranje i unapređivanje vladavine prava, što između ostalih faktora uključuje, doprinos osposobljavanju i razmjeni znanja i najboljih praksi, doprinos funkcioniranju sudstva zajedno s onima koji za ovo odgovaraju, doprinos reformama pravosudnog sistema i donošenju zakona, promoviranje znanja i informiranje medija i šire javnosti o ulozi sudaca, pravosuđa i vladavini prava.
19. Do sada spomenuti ciljevi nisu isključivo ciljevi udruženja sudija. Nekoliko drugih faktora unutar i izvan pravosudnog sistema igra ulogu u njihovom ostvarivanju. Za uspjeh će biti korisno uzajamno poštovanje, otvorenost, podrška i suradnja.
20. Udruženja sudaca mogu također omogućiti sastanke s predstavnicima civilnog društva koji su u stanju artikulirati društvena očekivanja od pravosudnog sistema i funkcioniranja sudske vlasti¹⁵.
21. Očiti cilj udruženja sudaca je umreživanje njihovih članova. Okupljati suce koji imaju zajedničke interese i potrebe i svoje zadatke izvršavaju samostalno ili u vijeću. Pružanje mogućnosti dijaloga i kritike između sudaca pomaže u poboljšanju neovisnosti samokritikom unutar sudstva i razvoju snažnog pravosudnog sistema koji počiva na istim vrijednostima. Biti zajedno u udruženju dovodi suce do razmjene iskustava i najboljih praksi¹⁶. To je najplodonosnije u slučaju da se udružuju suci različitih vrsta i nivoa sudova.

Udruženja sudaca mogu također biti mjesto za produbljivanje znanja specijaliziranih sudaca i na taj način doprinositi dosljednoj primjeni prava. I na kraju, ali ne najmanje važno, udruženja sudaca pomažu u razvijanju zajedničkog duha, neovisnosti sudstva, ljudskih prava i vladavine zakona.
22. Udruženja sudaca također olakšavaju prekograničnu suradnju i omogućuju razmjenu s udruženjima u drugim državama članicama. Oni se također udružuju na evropskom nivou kroz niz evropskih sudijskih udruženja i organizacija. Na taj način, nacionalna udruženja sudaca otvaraju vrata za internacionalnu razmjenu iskustava za svoje članove i tako igraju važnu ulogu u širenju evropskih standarda unutar nacionalnih sudijskih zajednica.
23. Zbog važnosti gorespomenutih aspekata udruženja sudaca i njihovog značaja za potporu osnovnim vrijednostima pravosudnih sistema u državama članicama, CCJE smatra vrlo poželjnim da u svakom pravosudnom sistemu postoji barem jedno takvo udruženje sudaca.

V. Kako udruženja sudaca mogu postići svoje ciljeve

A) Unutar pravosuđa

24. U promoviranju i odbrani neovisnosti sudaca i sudstva, udruženja sudaca moraju provoditi širok spektar aktivnosti. Neovisnost pojedinog suca zahtijeva neovisno sudstvo¹⁷. Neovisnost isključuje ne samo utjecaj izvana već i unutar sudstva¹⁸.

¹⁵ CM / Rec (2010) 12, stav 20.

¹⁶ Kao u slučaju razmjene između sudaca istog suda, budući da se u mnogim državama članicama i među njima održavaju sastanci radi „širenja pravnih dostignuća u sudskoj praksi i dobre profesionalne prakse“, vidjeti CEPEJ-ovo izvješće o „Prekidanju izolacije sudaca - Smjernice za poboljšanje sudijske vještine i kompetencije, jačaju razmjenu znanja i suradnju te prelaze kulturu sudske izolacije“ od 6. decembra 2019., CEPEJ (2019) 15, str. 8.

Udruženja sudaca se u pravilu mogu nositi s prijetnjama, nepravednim kritikama i napadima. No, mnogo je teže suprotstaviti se neprimjerenom uplitanju u obliku odluka nadležnih tijela koja utječu na karijeru sudaca (imenovanje, napredovanje, premještaj, disciplinski postupak i postupak ocjenjivanja i tako dalje) ili svim vrstama odluka u vezi sa sudskom upravom.

25. Nadležnost za takve odluke povjerena je sudskim vijećima, tijelima sudske uprave, predsjednicima sudova, a ponekad čak i izvršnoj vlasti (vladi ili ministru pravosuđa). Da bi postigli svoje ciljeve, udruženja sudaca moraju zbog toga biti u kontaktu s tim tijelima i obraćati im se.
26. Takvi kontakti trebali bi se zasnivati na otvorenosti, uzajamnom poštivanju njihovih uloga i nadležnosti i spremnosti da se saslušaju tuđi argumenti. Udruženja sudaca ne bi trebala intervenirati u odlukama o karijeri, ali bi mogla nadzirati da li nadležni učesnici slijede pravilan postupak i primjenjuju li ispravne kriterije.
27. Sudska administracija bi trebala biti svjesni da udruženja sudaca ne samo da prenose stav svojih članova, već i da su akceleratori iskustva njihovog članstva. Vrlo često su praktičari oni koji najbolje znaju što je potrebno u praksi. CCJE je preporučio da tijela sudaca u sudu savjetuju predsjednike sudova.¹⁹ Na sličan način udruženja sudaca također mogu igrati savjetodavnu ulogu u odnosu na sudske upravitelje ili tijela sudske uprave na svim nivoima.
28. Posebno bi moglo bi biti plodno i uputno na novou sudske uprave, koja je odgovorna za usvajanje različitih smjernica i propisa, uključivanje sudijskih udruženja u primjenu strateških ciljeva i važnih pitanja opšteg značaja.
29. U većini država članica, odluke o karijeri sudaca i / ili o upravljanju sudovima povjerene su sudskim vijećima²⁰. Njihova je opšta misija da se zaštiti neovisnost sudova i pojedinih sudaca te uspostavi vladavine prava²¹. Dakle, zadaci sudskih vijeća i glavni ciljevi udruženja sudaca se podudaraju. Često će postojati usklađenost stavova, ali unatoč tome mogu se pojaviti različita mišljenja između udruženja sudaca i sudbenih vijeća, koja obično imaju mješoviti sastav sudaca i nesudaca. U takvim bi se situacijama treba otvoreno razmjeniti mišljenja.
30. U potrazi za najboljom praksom u pogledu rasprava o pitanjima u vezi s profesionalnim interesima sudaca, uključiv njihov status, uslove rada, naknade i o druga slična pitanja, CCJE je saznao da u dvije države članice²² postoje savjetodavna vijeća koja se, između ostalog, sastoje od predstavnika udruženja sudaca i tužitelja. U takvim slučajevima pripremaju se neobvezujuće preporuke o relevantnim zakonodavnim izmjenama i dopunama. CCJE preporučuje ovakve inicijative.
31. CCJE je primijetio da u nekoliko država članica udruženja sudaca imaju određeni utjecaj na izbor članova sudskog vijeća bilo da ima pravo proslijediti mišljenje o kandidatima²³, podržavati kandidate kojima je potreban određeni broj sudaca koji ih predlažu²⁴, bilo da imaju mogućnost nominiranja sudaca²⁵ ili zakonsku dužnost

---

¹⁷ Preporuka CM (2010) 12, stav 4.

¹⁸ ESLJP Parlov-Tkalčić vs. Hrvatska, br. 24810/06, stav 86, Agrokompleks vs. Ukrajine, br. 23465/03, stav 137 i dalje.

¹⁹ Mišljenje CCJE-a br. 19 (2016.) o ulozi predsjednika suda, stav 19.

²⁰ Mišljenje CCJE-a br. 10 (2007.) o Sudskom vijeću u službi društva, stav 42.

²¹ Ibid, par. 8ff i 41f.

²² Belgija (Conseil consultatif de la magistrature), Bugarska (Partnersko vijeće).

²³ Bugarska.

²⁴ Rumunija, Španija.

nominiranja kandidata²⁶, ili im zakon priznaje pravo na formalan stav u vezi s odabirom članova²⁷, ili čak sami biraju članove sudskog vijeća²⁸.

32. Takvo bi sudjelovanje u izboru njegovih članova, pod uslovom da to ne krši neovisnost rada sudskog vijeća, moglo biti dobrodošlo. Međutim, mora se voditi računa da takav sistem ne dovede do politizacije izbora i budućeg rada vijeća. U svakom slučaju, ne bi smjelo biti diskriminacije, a članovi udruženja sudaca trebali bi da slobodno postaju članovima sudskog vijeća.
33. Mnoga sudijska društva uključena su u obuku sudaca organiziranjem obuke ili razvojem samih materijala za osposobljavanje i uslova za osposobljavanje²⁹, pružanjem iskusnih trenera ili barem prosljeđivanjem preporuka instituciji koja je zadužena za organizaciju obuke. CCJE u svom Mišljenju br. 4 (2003.) o odgovarajućem početnom i stručnom usavršavanju za suce na nacionalnom i evropskom nivou ukazuje da bi sudstvo trebalo igrati glavnu ulogu u organiziranju ili biti odgovorno za organiziranje obuke i da se osposobljavanje ne smije povjeravati izvršnoj ili zakonodavnoj vlasti³⁰. Zbog toga je kranje uputno sudjelovanje udruženja sudaca, koja su bliska potrebama i praktičnom iskustvu njihovih članova.
34. Suci bi trebali izraditi etička načela profesionalnog ponašanja³¹. Činjenica da se suci dobrovoljno udružuju i da postoji forum za razmjenu i raspravu jamči snažnu posvećenost sudaca onim načelima ponašanja koja su izradila udruženja sudaca³² ili bi barem tamo trebali biti uključeni u stvaranje takvih načela³³.
35. Iz istih razloga su, udruženja sudaca i u situaciji da uspostave tijelo koje će savjetovati suce suočene s problemom koji se odnosi na profesionalnu etiku ili kompatibilnost vansudskih aktivnosti sa njihovim položajem³⁴.
36. U nekim državama članicama udruženja sudaca zastupaju suce u disciplinskom postupku ako oni (suci) to zahtijevaju. Ne može se prigovoriti sudijskim uduženjima koja zastupaju svoje članove u disciplinskom postupku i doprinose osiguranju poštenog postupka, posebno ako se takvi postupci zloupotrebljavaju kako bi se organiziralo razrješenje određenih sudaca. No, mora se paziti da se ne stvori utisak da su udruženja sudaca zaštitnici sudaca koji su krivi za nedolično ponašanje. Poticanje vjerodostojne odgovornosti sudaca i sudstva važan je zadatak udruženja sudaca.

---

²⁵ Norveška (prijedlog sudaca članova Odbora za imenovanja), Slovačka (prijedlog kao i svako građansko udruženje).

²⁶ Azerbejdžan (dvije nominacije za svako od sedam mjesta sudaca).

²⁷ Nizozemska.

²⁸ Sjeverna Makedonija (predsjednik i jedan član i zamjenici).

²⁹ Austrija, Azerbejdžan, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Njemačka, Grčka, Litva, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Poljska, Rumunija, Ruska Federacija, Slovenija, Španija, Švicarska, Ukrajina, Velika Britanija.

³⁰ Mišljenje CCJE-a br. 4 (2003.) o odgovarajućem početnom i stručnom usavršavanju sudaca na nacionalnom i evropskom nivou, stav 16, vidjeti također Evropsku povelju o propisima za suce, stav 2.3.

³¹ Mišljenje CCJE-a br. 3 (2002) o načelima i pravilima kojima se uređuje profesionalno ponašanje sudaca, posebno o etici, nespojivom ponašanju i nepristranosti, §stav 48 lit. ii i 49 lit. iii; vidjeti također Preporuku (2010) 12, stav 73.

³² Etičke kodekse su izradila udruženja sudaca u Austriji, Bugarskoj, Hrvatskoj, Danskoj, Finskoj, Islandu, Italiji, Malti, Nizozemskoj, Norveškoj, Sloveniji, Španiji, Švicarskoj.

³³ Sudjelovanje udruženja sudaca u uspostavljanju etičkih standarda: Azerbejdžan, Belgija, Estonija, Njemačka, Irska, Litva, Luksemburg, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Rumunija, Slovačka, Švedska, Turska, Ukrajina, Ujedinjeno Kraljevstvo.

³⁴ Mišljenje CCJE-a br. 3 (2002) o načelima i pravilima kojima se uređuje profesionalno ponašanje sudaca, posebno o etici, nespojivom ponašanju i nepristranosti, stav 49 lit. iv i Preporuka (2010) 12, stav 74.

B) U odnosu na druge državne ovlasti

37. CCJE smatra da udruženja sudaca trebaju izbjegavati usmjeravanje svojih aktivnosti prema interesima političkih stranaka ili kandidata za političku funkciju i da se ne bi trebala upuštati u politička pitanja koja su izvan njihovih ciljeva.
38. Udruženja sudaca otjelotvoruju iskustvo i udruženja trebaju iznaći način da svoja razmišljanja i prijedloge prosljede ostalim državnim tijelima.

CCJE se slaže s zapažanjima u obrazloženju uz član 1.8 Evropske povelje o propisima za suce da bi „suci trebali biti uključeni u određivanje ukupnog sudskog budžeta i sredstava namijenjenih pojedinim sudovima, što podrazumijeva uspostavljanje savjetovanja ili postupaka zastupanja na nacionalnom i lokalnom nivou. To se odnosi i šire na funkcioniranje sudstva i sudova i takva savjetovanja sa sucima putem njihovih predstavnika ili strukovnih udruženja o bilo kojoj predloženoj promjeni zakona ili bilo kojoj predloženoj promjeni po osnovi prema kojoj se nagrađuju ili kojom se uređuju socijalna prava, uključujući i starosnu mirovinu, trebala bi osigurati da suci ne budu izostavljeni iz procesa donošenja odluka o ovim pitanjima”.

39. Komitet ministara Vijeća Evrope smatrao je da „participativna demokratija, koja počiva na pravu da se tražiti donošenje odluka ili da se utječe na izvršavanje ovlaštenja i odgovornosti javne vlasti, doprinosi predstavničkoj i neporednoj demokratiji, te da pravo na građansko sudjelovanje u donošenju političkih odluka treba osigurati pojedincima, nevladinim organizacijama (NVO) i civilnom društvu u cjelini³⁵. U vezi s nevladinim organizacijama, Vijeće ministara VE, priznalo je „ključni doprinos nevladinih organizacija (NVO) razvoju i ostvarivanju demokratije i ljudskih prava, posebno kroz promoviranje javne svijesti, sudjelovanju u javnom životu i osiguravanju transparentnosti i odgovornosti javnih vlasti³⁶. Tokom izrade primarnog i sekundarnog zakonodavstva koje utječe na njihov status, financiranje ili područje djelovanja, treba konzultirati nevladine organizacije³⁷.
40. CCJE je uvjeren da bi ove mogućnosti sudjelovanja trebale biti povjerene i udruženjima sudaca, iako to nisu organizacije koje predstavljaju civilno društvo, već organizacije čiji su članovi funkcioneri treće državne vlasti. CCJE u svom Mišljenju br. 18 (2015) o položaju sudstva i njegovim odnosima s ostalim državnim tijelima u modernoj demokratiji daje smjernice raspravi s drugim državnim vlastima³⁸, o dijalogu s javnošću³⁹ i o potrebi za suzdržanošću u odnosima između tri vlasti⁴⁰. Ovo bi se mišljenje trebalo na sličan način koristiti kao smjernice u pogledu odnosa između udruženja sudaca, s jedne strane, i zakonodavne i izvršne vlasti s druge strane.
41. CCJE prihvaća sudjelovanje udruženja sudaca u postupku izrade nacrtu zakona koje predlaže izvršna vlast, a koji se odnose na područja pravosuđa. Kada se uspostavljaju komisije za reformu pravosuđa ili slične strateške projektne grupe, trebali bi u njih biti uključeni i predstavnici udruženja sudaca koje će imenovati njihova udruženja. Općenito, izvršna vlast na svim nivoima trebala bi zatražiti i razmotriti mišljenje udruženja sudaca u pogledu pravosudnih reformi i projekata, uključujući

³⁵ Smjernice za građansko sudjelovanje u donošenju političkih odluka, CM (2017) 83, preambula.

³⁶ Preporuka CM / Rec (2007) 14 o pravnom statusu nevladinih organizacija u Evropi, preambula, stav 2.

³⁷ Isto, stav 77.

³⁸ Mišljenje CCJE-a br. 18 (2015.) o položaju pravosuđa i njegovim odnosima s ostalim državnim vlastima u modernoj demokratiji, stavak 32.

³⁹ Isto, stav 33.

⁴⁰ Isto, stav 40. i stavovi 53. do 55.

budžetska pitanja i raspodjelu sredstava, uslova rada i sve druge aspekte položaja suca.

42. U nekim državama članicama se zakonom ili podzakonskim aktima osigurava formalno sudjelovanje udruženja sudaca u postupku izrade i izmjene zakona⁴¹. U nekoliko drugih država članica to je barem ustaljena praksa⁴². CCJE pozdravlja praksu koja udruženjima sudaca pruža mogućnost razmatranja i komentiranja nacrtu zakona u stvarima koje su povezane sa statusom sudaca i upravljanjem sudovima, za što treba osigurati odgovarajuće vrijeme i čije rezultate treba ozbiljno shvatiti i uzeti u obzir. Istovremeno, udruženja sudaca trebaju se kloniti politički kontroverznih tema koje su izvan kruga njihovih ciljeva.
43. CCJE vidi kao ključni zadatak udruženja sudaca, odgovorno uključivanje u traženje načina da se poboljša pravosudni sistem i ojača vladavinu prava.

C) U interakciji s društvom u cjelini

44. Udruženja sudaca posebno su pogodna za informiranje medija i šire javnost o radu i prioritetima sudstva, uključujući dužnosti i ovlaštenja sudaca, te ulogu sudstva i ostalih državnih ovlaštenja u demokratskoj pravnoj državi.
45. CCJE sa zadovoljstvom primjećuje da mnoga udruženja sudaca na značajan i djelotvoran način doprinose mjerama usmjerenim na poticaj odnosa i razumijevanja između pravosuđa i javnosti, poput programa edukacije suda, informativnih materijala, dana otvorenih vrata, javnih rasprava, prezentacija, drugih programa⁴³. Takve mjere su najefikasnije ako ih provode oni koji rade u sistemu. Udruženja sudaca bi se zbog toga trebala uključiti u ove aktivnosti. Čini se da je, također, uobičajeno da udruženja sudaca organiziraju konferencije, proaktivno djeluju na uspostavljanju medijskih politika i koriste društvene medije u svom radu, sve korake koje CCJE pozdravlja.
46. Udruženja sudaca ponekad rade zajedno s nevladinim udruženjima radi ostvarivanja određenih ciljeva. To može doprinijeti postizanju zajedničkih ciljeva, pod uslovom da se izbjegne bilo kakva politizacija.

VI. Šta je potrebno udruženjima sudaca da ispune svoje zadatke

A. Opšte smjernice

47. Venecijanska komisija i OESS-ov ured za demokratske institucije i ljudska prava (OESS / ODIHR) usvojili su 2014. godine Zajedničke smjernice o slobodi udruživanja⁴⁴ (u daljnjem tekstu Smjernice o slobodi udruživanja), koje se bave osnovnim pravom na osnivanje i pridruživanje udruženjima. CCJE se slaže s ovim Smjericama. Većina standarda koji su utvrđeni u tom dokumentu mogu se primijeniti i na udruženja sudaca.
48. CCJE podsjeća na sljedeće standarde:

⁴¹ Austrija (što se tiče redovnih sudova), Estonija, Njemačka, Grčka, Island, Crna Gora, Nizozemska, Rumunija, Slovačka.

⁴² Finska, Italija, Poljska, Švicarska.

⁴³ Mišljenje CCJE-a br. 7 (2005) o pravdi i društvu, poglavlje A: Odnosi sudova s javnošću, stavovi 10 do 20 i mišljenje CCJE-a br. 6 (2004) o suđenju u razumnom roku i ulozi suca u suđenjima uzimajući u obzir alternativne načine rješavanja sporova, poglavlje A: Pristup pravdi, stavovi 11 do 18.

⁴⁴ Venecijanska komisija i Zajedničke smjernice OESS-a / ODIHR-a o slobodi udruživanja, VC CDL-AD (2014) 046 odn. Zakoni OESS-a / ODIHR-a br. GDL-FOASS / 263/2014.

- a) svi imaju jednako pravo na udruživanje⁴⁵;
- b) formiranje i registracija (ako je primjenjivo) ne bi trebali bespotrebno opterećivati ili obeshrabrivati⁴⁶;
- c) načelo samouprave treba poštivati i omogućiti⁴⁷, što između ostalog znači da treba zabraniti bilo kakav utjecaj izvana na ciljeve i na njihovu provedbu, na unutarnju strukturu⁴⁸ i odabir funkcionera udruženja sudaca⁴⁹;
- d) treba pružiti mogućnost sudjelovanja u transparentnom procesu donošenja zakona i dijalogu⁵⁰ te pružiti mogućnost komentiranja službenih izvještaja međunarodnim akterima⁵¹;
- e) obustava ili zabrana aktivnosti udruženja trebala bi biti moguća samo u izuzetnim i krajnje ograničenim slučajevima⁵², a neovisni bi sud morao imati mogućnost da preispituje⁵³ takvu odluku;
- f) upotreba novih tehnologija treba biti dopuštena jednako kao i svim drugim; mjere nadzora kojima je posebno cilj promatranje udruživanja i blokiranje web-stranica trebaju biti zabranjene⁵⁴.

B. Poseban položaj sudaca

- 49. Što se tiče udruženja sudaca, čini se da je potrebno razmotriti neke karakteristike koje proizlaze iz posebnog položaja i zadatata sudaca. Suci moraju biti neovisni i nepristrani. Oni moraju biti ne samo neovisni i nepristrani, nego se takvima trebaju činiti. Suci čine sudstvo, koje je jedno od tri državne vlasti, ali to je vlast koja je povjerena osobno pojedinim sucima ili njihovim vijećima.
- 50. Sudstvu kao državnoj grani vlasti nije jednostavno, kao izvršnoj ili zakonodavnoj vlasti koje su vođene političkim strankama i hijerarhijom, utvrditi zajedničku volju i jedinstvenu komunikaciju s drugim vlastima, s medijima i društvom u cjelini.
- 51. Suci također uživaju osnovno pravo na slobodu izražavanja⁵⁵, iako su suci ograničeni pravilima o povjerljivosti u vezi sa svojim slučajevima i ostalim informacijama u pogledu davanja izjava i iznošenja mišljenja.
- 52. Izjava jednog suca sigurno ima ograničen učinak. Udruženja sudaca mogu pridonijeti ispravljanju ovih karakterističnih „nedostatata“ na dva načina. Ona mogu pomoći u pronalaženju zajedničkog stava i mogu ga efikasno prenijeti vanjskim faktorima.
- 53. Udruženja sudaca, s obzirom na određene zajedničke probleme, ponekad imaju različite stavove ako u pravosudnom sistemu postoji više udruženja. Iako pluralizam obogaćuje demokratsku raspravu o sudstvu, CCJE pozdravlja ulaganje napora u pronalaženje zajedničkog stava o važnim pitanjima kako bi se snažno utjecalo na druge faktore unutar i izvan pravosudnog sistema.

⁴⁵ Na istom mjestu, § 122 i dalje.

⁴⁶ Isto, stav 151.

⁴⁷ Isto, stavovi 169 i 171.

⁴⁸ Isto, stav 175.

⁴⁹ Isto, stav 174.

⁵⁰ Isto, stavovi 183 i 184.

⁵¹ Isto, stav 186.

⁵² Isto, stavovi 244, 245, 251.

⁵³ Isto, stavovi 244 i 256.

⁵⁴ Isto, stavovi 265, 270, 271.

⁵⁵ Presude ESLJP u predmetu Baka vs. Mađarska, 23. juna 2016.; Harabin vs. Slovačka, 20. novembar 2012.; vidjeti također član 11. EKLJP.

54. CCJE prepoznaje važnost i vrijednost udruženja sudaca. Ona imaju potencijal da značajno doprinose vladavini prava u državama članicama, čak i ako gore spomenute karakteristike udruženja sudaca rezultiraju i posebnim ograničenjima.
55. CCJE je uvjeren da je zahtjev da udruženja sudaca budu neovisna i samoupravna tijela bitan element koji je, s jedne strane, aspekt osnovnog prava na osnivanje i pridruživanje udruženjima, ali je također usko povezan uz neovisnost sudaca i sudstva i uz načelo podjele i ravnoteže državnih vlasti. Iako udruženja sudaca nisu nositelji ovih ustavnih prava, u praksi se pritisak i utjecaj mogu neizravno vršiti na suce i sudstvo ako se vrši utjecaj na udruženja sudaca.
56. Stoga je apsolutno neophodno da ciljevi, unutrašnja struktura, članstvo i izbor funkcionera udruženja sudaca budu bez vanjskog utjecaja ili kontrole.
57. Članstvo u udruženju ne bi trebalo imati utjecaja na sudijsku karijeru i ne bi trebalo predstavljati ni prednost ni nedostatak. Članovi udruženja ne bi trebali biti obavezni da otkrivaju svoje članstvo⁵⁶, čime bi, u vezi s tako osjetljivim podacima, bili izloženi mogućnosti uplitanja u njihovo pravo na privatnost. S obzirom da udruženja sudaca, u tom pogledu, štite svoje interese, podaci o članstvu moraju se tretirati kao podaci sindikata čije je otkrivanje isključeno⁵⁷. Čak i ako propisi zahtijevaju da suci prijavljuju imovinu i dobit kako bi učinili transparentnima moguće sukobe interesa, to ne može uključivati izjavu o članstvu u udruženjima sudaca, jer ne postoji sukob interesa između takvog članstva i izvršavanja sudijskih funkcija.

C. Resursi i upravljanje

58. Ovisno o rasponu ciljeva i sredstava predviđenih za njihovo provođenje, udruženja sudaca trebaju resurse u različitom obimu. Članarine su primarni izvor prihoda za većinu udruženja. Naknade ne bi trebale biti diskriminirajuće ili isključujuće kako se njima ne bi riskiralo isključivanje onih sudaca koji ih ne mogu priuštiti.
59. Često će biti potrebna dodatna financijska sredstva ili druga oprema. CCJE odobrava zahtjev u Smjernicama o slobodi udruživanja da će „udruženja imati slobodu da traže, primaju i koriste financijske, materijalne i ljudske resurse, bilo domaće, bilo strane ili internacionalne, za obavljanje svojih aktivnosti“⁵⁸. Bez obzira na izvor financiranja ono mora biti transparentno i ne smije umanjivati ili ostavljati dojam da narušava neovisnost udruženja sudaca.
60. Mnoga udruženja ostvaruju zaradu od publikacija, aktivnosti i obuke, organiziranja seminara, konferencija i drugih događanja ili sudjelovanja u nacionalnim ili internacionalnim projektima. Druge imaju koristi od svoje imovine, od donacija, ostavština i subvencija. Ako se koriste takvi dodatni izvori prihoda, mora se voditi računa da se ne naruši neovisnost udruženja i da se čak ni ne pojavi utjecaj na njihove aktivnosti. To se također mora uzeti u obzir ako se potpora pruža iz državnog budžeta i ako počiva na određenim uslovima. Trošenje javnog novca iz državnog budžeta obično rezultira određenom financijskom kontrolom. Stoga treba biti na oprezu ne samo u pogledu ovisnosti o takvom financiranju, već i u pogledu kontrole, koja ne može uključivati kontrolu sadržaja ili prioriteta aktivnosti.

⁵⁶ Vidjeti Mišljenje ureda CCJE o izmjenama i dopunama od 11. 8. 2017. bugarskog Zakona o pravosudnom sistemu od 2. 11. 2017. (CCJE-BU (2017.) 10), stavovi 10 do 16.

⁵⁷ Isto, stav 13., i Međunarodna organizacija rada (ILO) rezime odluka i načela Odbora za slobodu udruživanja Upravnog tijela ILO-a, peto (revidirano) izdanje, 2006., stav 866.

⁵⁸ Zajedničke smjernice o slobodi udruživanja, stav 32.

61. Financiranje sudijskih udruženja ne bi trebalo nanositi štetu njihovom neprofitnom karakteru, što znači da stvaranje prihoda ne smije biti njihova primarna svrha. Udruženja ne smiju raspodijeliti svojim članovima bilo kakvu dobit koja proizlazi iz njihovih aktivnosti, već je treba uložiti u udruženje radi ostvarivanja njegovih ciljeva⁵⁹. Udruženja sudaca bi u vezi sa njihovim financiranjem trebala uspostaviti stroga pravila transparentnosti.

D. Interna struktura

62. Udruženja sudaca tvrde da djeluju u ime svojih članova i da ih vodi zajednička volja. To zahtijeva demokratsku strukturu unutar udruženja i donošenje odluka i provođenje aktivnosti na transparentan način. To je još važnije ako udruženja zbog svoje visoke reprezentativnosti nastoje da govore u ime svih sudaca ili svih sudaca određene nadležnosti.
63. Kako bi zadovoljili ovakve zahtjeve, CCJE preporučuje da funkcionere Udruženja (predsjednika, upravni odbor i druge) biraju njihovi članovi ili delegati koje biraju njihovi članovi na demokratski, nediskriminirajući način. Odluke odbora ili drugih izvršnih tijela trebale bi biti transparentne i obrazložene. Treba uspostaviti otvoreni dijalog između članova i funkcionera, pružajući poštenu priliku da svaka grupa unutar udruženja bude saslušana, bez ikakve diskriminacije.

E. Odnosi s političkim strankama

64. Udruženja sudaca i njihovi funkcioneri ne bi trebale biti dijelom političkih stranaka niti bi im trebali biti naklonjeni. Pokušaji političkih stranaka ili grupa da utječu na politiku udruženja ili na izbore njihovih funkcionera trebaju biti jasno odbačeni. Na predstavnike udruženja ne treba gledati kao na agente političkih grupa, već kao na aktere koji su predani samo zahtjevima sudskog sistema. To ne znači da udruženja sudaca ne komuniciraju s političkim strankama. Da bi podsticali i izborili se za potrebe i nužne reforme pravosudnog sistema, vladavine prava i poštivanja ljudskih prava, udruženja sudaca će se, ako su neophodne rasprave, morati uključiti u rasprave s političkim strankama koje su se obvezale na demokratiju i vladavina prava.
65. CCJE ne podržava sisteme u kojima različite grupe članova unutar udruženja sponzoriraju, određuju ili podržavaju različite političke stranke, posebno u vrijeme kampanja za izbor funkcionera.

F. Udruženja sudaca i sindikati

66. Uslove rada sudaca, njihovu naknadu, penziju i socijalnu sigurnost trebala bi osigurati država. Stoga se suci suočavaju sa sličnim izazovom da zaštite i poboljšaju svoju osobnu situaciju kao i drugi pojedinci u odnosu na svoje poslodavce, te u tom pogledu udruženja sudaca imaju slične interese kao sindikati.
67. Suci također mogu osnivati sindikate i pridruživati se sindikatima⁶⁰. Zakonodavstvo može nametnuti određena ograničenja ovih prava u odnosu na suce, ali ta ograničenja ne smiju u potpunosti lišiti suca ovih osnovnih prava⁶¹.
68. Praksa učlanjivanja sudaca u sindikate se u državama članicama znatno razlikuje. U nekim državama članicama pravna i kulturna tradicija takvo članstvo smatraju

---

⁵⁹ Isto, stav 43.

⁶⁰ Komentar bangalorskih načela pravosudnog kontakta, stav 176.

⁶¹ Vidjeti ESLJP Matelly vs. Francuske.

nespojivim sa položajem i ulogom suca. U drugim državama članicama neki su suci istovremeno članovi sindikata i udruženja sudaca. Osim toga postoje i neka udruženja sudaca koja su priznata kao sindikati ili sebe tako vide⁶². Katkad im status sindikata osigurava dodatna sredstva.

69. Različite tradicije se moraju poštivati. Ipak, CCJE mora naglasiti da se mora voditi računa da, ako sindikatima dominira stranačka politika, takva politizacija ne utječe na suce i njihov imidž. Inače bi takva praksa mogla dovesti do optužbi za pristranost i nedostatak nepristranosti.

VII. Status, ciljevi i uloga internacionalnih udruženja sudaca

70. Tokom posljednjih desetljeća Evropa je vrlo brzo razvila zajednički pravni prostor. S jedne strane, kreirano je sve više i više instrumenata za prekograničnu suradnju između nacionalnih pravosuđa. S druge strane, pod okriljem Evropske konvencije o ljudskim pravima i prakse Evropskog suda za ljudska prava, zajedničke evropske vrijednosti su neposredno utjecale na nacionalne pravne sisteme i njihovo funkcioniranje. Paralelno s tim, razvoj sudske prakse i postavljanja standarda i izvršavanja zajedničkih propisa djelomično su prebačeni na aktere evropskog niva. Nove evropske institucije su stvorene i formirane su utjecajem članova nacionalnih izvršnih ili zakonodavnih vlasti.
71. Opisani razvoj popraćen je potezima predstavnika nacionalnih pravosudnih vlasti kako bi se uključile u na evropski nivo. Uspostavljeno je nekoliko evropskih udruženja sudaca, od kojih su neka federacije nacionalnih udruženja, dok su druga sastavljena od sudaca iz različitih zemalja, a ostala opet pružaju članstvo nacionalnim udruženjima, kao i pojedinačnim sucima.
72. Za svoje članove takva udruženja pružaju važnu priliku za razmjenu iskustava iz različitih pravnih sistema i tumačenja zajedničkih standarda i vrijednosti.
73. Poput nacionalnih udruženja sudaca, evropska udruženja sudaca su lojalni ciljevima odbrane i promoviranju neovisnosti sudaca i sudstva te zaštititi i promoviranju vladavine prava.
74. Oni pokušavaju uspostaviti dijalog s akterima na evropskom nivou, pridonijeti postavljanju standarda na ovom nivou i skrenuti pažnju evropskih vlasti na probleme u pravosudnom sistemu u državama članicama.
75. Evropska udruženja sudaca promatraju razvoj pravosudnih sistema u državama članicama i njihovu usklađenost s evropskim standardima. Oni su akceleratori ogromnog iskustva i platforma za njegovu razmjenu između nacionalnih pravosuđa i istovremeno rade na promoviranju evropskih standarda. Evropska udruženja znatno doprinose informiranju svojih članova o evropskim tokovima i novoj praksi, te o postavljanju standarda kao i o obuci povodom evropskih standarda.
76. Članstvom u evropskim udruženjima sudaca, nacionalna udruženja imaju priliku upozoriti na probleme evropske organe i svojim ugledom mogu ojačati vlastiti utjecaj. U samim državama članicama argumenti se ponekad uzimaju ozbiljnije, ako ih iznesu evropski akteri.

⁶² Finska, Francuska, Grčka, Luksemburg (udruženje je neregistrirana podsekcija sindikata javnih službenika), Nizozemska

77. CCJE, koji je prihvatio evropska udruženja sudaca kao promatrače, zahvalan im je za produktivan doprinosima za vlastite refleksije. Preporučuje da i drugi evropski faktori slijede ovaj primjer kako bi uključili sudijska udruženja u svoj rad.

VIII. Kako bi se države članice trebale nositi sa udruženjima sudaca

78. Glavni ciljevi udruženja sudaca - poticanje i odbrana neovisnosti sudaca i sudstva, vladavine prava i ljudskih prava - usklađeni su s osnovnim načelima Vijeća Evrope i obavezama država članica. Ovaj zajednički interes trebao bi dovesti do zajedničkih napora udruženja sudaca i državnih vlasti država članica.
79. Države se moraju suzdržati od primjene nerazumnih indirektnih ograničenja prava na mirno okupljanje i udruživanje, te prava na slobodu izražavanja⁶³, zapravo one moraju i zaštititi ta prava⁶⁴.
80. Države članice bi stoga trebale osigurati okvir koji omogućuje sucima slobodno ostvarivanje prava na udruživanje i unutar kojeg udruženja sudaca mogu plodno raditi na ispunjavanju svojih ciljeva.
81. Udruženja sudaca i države članice trebale bi se uključiti u otvoren i transparentan dijalog zasnovan na povjerenju, o svim relevantnim pitanjima u vezi sa pravosudnim sistemom.
82. Političari se trebaju suzdržati od pokušaja da prijetnjama, neopravdanim optužbama ili medijskim kampanjama, osiguravanjem napredovanja ili pogodnosti za funkcionere ili članove, ili na bilo koji drugi način utječu na suce ili njihova udruženja kako bi oni podržali interese stranačke politike.
83. Države članice bi trebale iskoristiti svoj utjecaj na evropske institucije i podržati inicijative kako bi uspostavile i olakšale dijalog između tih institucija i evropskih udruženja sudaca.

IX. Zaključci i preporuke

1. Udruženja sudaca su samoupravne neprofitne organizacije sastavljene od članova koji se dobrovoljno prijavljuju za članstvo.
2. CCJE smatra vrlo poželjnim da u svakom pravosudnom sistemu postoji barem jedno takvo udruženje sudaca.
3. Države članice moraju osigurati okvir u kojem se pravo sudaca na udruživanje i pravo na slobodu izražavanja mogu učinkovito ostvariti i moraju se suzdržati od bilo kakvih intervencija koje bi mogle narušiti neovisnost sudijskih udruženja.
4. Najvažniji ciljevi udruženja sudaca su uspostavljanje i odbrana neovisnost sudaca kojim se čuva njihov status i nastoje osigurati odgovarajući radni uslovi kao i poticanje i poboljšanje vladavine prava.
5. Udruženja sudaca također mogu igrati važnu ulogu kod uvažavanja obuke i etike za suce i pridonijeti pravosudnim reformama.

⁶³ Vidjeti ESLJP Kudeshkina vs Rusija (26. 02. 2009).

⁶⁴ Za negativne i pozitivne obaveze vidjeti ESLJP Öllinger vs. Austrija, stav 35 i dalje; vidjeti Izvještaj posebnog izvjestitelja UN-a za prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja od 21. maja 2012. (A / HRC / 20/27), stavovi 33-42.

6. Udruženja sudaca mogu, zahvaljujući svojoj ulozi i radu, dati presudan doprinos funkcioniranju pravosudnog sistema i vladavine prava. U svim bi slučajevima takav doprinos trebao biti značajan i vrijedan.
7. Preporučljivo je da se udruženjima sudaca u pitanjima koja su povezana sa statusom sudaca i sudskom upravom omogući razmatranje i komentiranje planiranog zakonodavstva.
8. Djelotvornost pravosudnog sistema i njegovih reformi podstaci će dijalog između sudske uprave i predstavnika udruženja sudaca, zasnovan na otvorenosti i uzajamnom poštivanju njihovih uloga.
9. Udruženja sudaca su dobro pozicionirani kakoo bi informirali medije i širu javnost o ulozi i funkcioniranju sudstva i sudaca.
10. Udruženja sudaca bi trebala bi izbjegavati da svoje aktivnosti usmjeravaju prema interesima političkih stranaka ili kandidata za političku funkciju i ne bi se smjela miješati u politička pitanja. Njihove aktivnosti trebaju biti ograničene na područje njihovih ciljeva.
11. Udruženja sudaca bi trebala biti strukturirana na demokratski način. Financiranje i donošenje odluka bi, bar za članove, trebali biti transparentni.
12. Suci ne mogu biti obavezani da otkriju svoje članstvo u udruženju sudaca.
13. Udruženja sudaca olakšavaju prekograničnu kooperaciju i omogućuju razmjenu s udruženjima u drugim državama članicama. Oni se također udružuju na evropskom novou kroz niz evropskih pravosudnih udruženja i organizacija.
14. Udruženja sudaca na evropskom nivou igraju značajnu ulogu u promoviranju i zaštiti evropskih vrijednosti i evropskih pravnih standarda na području vladavine prava i ljudskih prava. Stoga bi nacionalne i internacionalne vlasti trebale posvetiti dužnu pažnju radu ovih udruženja.
15. CCJE preporučuje da se evropske institucije oslanjaju i da se koriste iskustvom i zapažanjima koja evropska udruženja prikupljaju iz različitih država članica i pravosudnih sistema.
16. CCJE promovira redovnu razmjenu između udruženja sudaca i evropskih učesnika.